

El testimoni de la Diputació

HISTÒRIA DE LA DIPUTACIÓ
DE GIRONA,
Narcís Puigdevall et alii.
Diputació de Girona, 436 pp.
Girona, 1989.

La incorporació d'un nou títol a la bibliografia de les comarques gironines és, sens dubte, un motiu de joia. Amb tot, però, ens trobem davant d'una obra d'unes característiques tan peculiars que ens veiem obligats a fer una anàlisi amb el màxim nivell d'exigència.

Es tracta de la història d'una institució editada per ella mateixa. Aquesta circumstància pressuposa, d'entrada, una important generositat de recursos materials, la qual cosa es tradueix en un llibre d'una presentació imponent —i no ens referim només als 250 exemplars publicats amb una enquadernació especial de suro i numerats— i d'una impressió modèlica.

L'aspecte pròpiament de fons —el contingut— de la *Història de la Diputació de Girona* és tan sucós i extens que ens obliga a fer algunes observacions crítiques.

Per començar val a dir, sense embuts, que la inexistència d'un capítol preliminar on s'estableixi el pla general de l'obra, o si més no es faci un plantejament metodològic, priva d'un element bàsic de comprensió. A pesar de tot, la importància històrica de la Diputació relativitza les possibles deficiències estructurals i la lectura del llibre ens permet recórrer, amb certa intensitat, una apassionant etapa de la nostra pròpia història.

El primer capítol del llibre ens ajuda a conèixer l'origen de la Diputació —el 3 de maig de 1822 celebra la seva primera sessió— i constata com l'entrada de les tropes franceses obliga l'any 1823 a traslladar les sessions de la Diputació a Mataró. En aquest sentit, cal dir que la documentació d'aquesta època es conserva a Girona des de fa poc temps, ja que no fou fins l'any 1988 en què la Diputació de Barcelona —dipositària fins aleshores d'aquells documents— no els lliurà a la Diputació gironina.

L'existència de les diputacions passarà per un parèntesi fins a la dècada dels 30 del s. XIX en què es reinstauraran. Lògicament la institució experimenta la inestabilitat política i econòmica que viu el país (guerres carlines, desamortitzacions...).

Certament, però, la veritable incidència de la Diputació a la vida gironina es manifesta, sobretot, en els projectes de

xarxes viàries. La construcció de carreteres era l'objecte principal de la Diputació, i a través de la *Història de la Diputació de Girona* podem situar l'origen de moltes de les nostres carreteres comarcals i locals. Però el que realment desvetlla la nostra curiositat són la infinitat de projectes ferroviaris que mai van arribar a fer-se realitat, destaquem —entre d'altres— el projecte de l'any 1858 de fer arribar la línia ferroviària a Girona —des de Granollers i Arenys de Mar— passant per Sta. Coloma de Farners. Al cap de poc temps es discutia la conveniència de traçar una nova línia fèrria de Sils a Olot, que sorprenentment comptà amb l'oposició d'un diputat per Sta. Coloma. Les discussions que es generaven entorn d'aquestes situacions aclareixen diferents aspectes (econòmics...) de les comarques afectades.

La Revolució de Setembre de 1868 representa per a la Diputació un radical canvi polític. Però no només els esdeveniments polítics troben el lògic ressò a la Diputació en temps convulsos, sinó també els econòmics. A partir del setembre de 1879 quan es descobreix a Rabós d'Empordà el primer brot de la plaga de la fil·loxera, la Diputació pren part activa en el problema, i hi aporta solucions de discutible efectivitat.

És indubtable, doncs, que la documentació de la Diputació permet, com mostra el llibre, resseguir parcialment la història de les terres gironines, per bé que a vegades temes molt transcendents, com ara el desastre militar de 1898, resten gairebé sense comentari.

L'esperit del catalanisme, des d'òptiques polítiques i culturals, porta en diverses ocasions la qüestió de la llengua catalana als plens de la Diputació. El 28 de febrer de 1910 un grup de diputats presenten una proposició sobre la llengua catalana i el seu ús en els actes de la Corporació provincial. A partir d'aleshores les manifestacions a favor de la llengua es tornen a repetir en d'altres sessions.

L'època de la Dictadura de Primo de Rivera, malgrat la seva importància política i econòmica, queda molt desdibuixada en el llibre, ja que l'hi han dedicat escassament 7 pàgines, amb l'agreujament que deixa incompleta alguna informació prou

significativa. Així quan hom fa referència al plenari del 30 d'agost de 1926, en relació a la qüestió de l'arxiver, el llibre comenta com l'antic arxiver Joan B. Torroella manifesta al president de la Diputació «el seu cansament i que vol deixar el càrrec d'arxiver perquè no el pot atendre com cal» obviat la continuació de la frase de J.B. Torroella, expressada a l'acta, que afirma coses tan sorprenents com que «la obligació de cuidar del Archivo se lo impusieron como castigo los catalanistas».

Amb la proclamació de la República les diputacions provincials deixen d'existir, i es constitueix la Diputació provisional de la Generalitat. S'encomanen les funcions pròpies de les desaparegudes diputacions a uns comissaris que actuen com a delegats del govern provisional de la Generalitat.

El franquisme torna a instituir les diputacions, creades, òbviament, a imatge i semblança dels principis de la dictadura.

El llibre clou el recorregut històric amb la democràcia. D'una manera simbòlica podem considerar que la Diputació s'incorpora a la nova etapa política amb l'adhesió a l'homenatge que es féu a nivell popular precisament a un seu antic funcionari: Carles Rahola.

Des d'una òptica de conjunt pensem que la *Història de la Diputació de Girona* hauria pogut tenir, presumiblement, una estructura més coordinada. En molts casos la inclusió de textos —de diversos autors— en el fil de la narració històrica trenca el ritme de la lectura. Potser aquests articles podien haver-se encabit en alguna altra part del llibre (al final de cada capítol? Al final del llibre?).

Pel que fa a la narració de la història de la Diputació hem de dir que s'abusa en excés de les transcripcions literals de les actes, evitant gairebé sistemàticament qualsevol interpretació. En tot cas, però, destaquem l'esforç —i la paciència— de Narcís Puigdevall, que a través de les seves puntuals referències d'actes —d'una transcendència desigual— dona importants pistes als historiadors per a futures investigacions.

A remarcar, també, la immesurable utilitat que tenen les llistes de diputats provincials i presidents de la Diputació, que es presenten formant part de l'apèndix del final del llibre. Només un retret: s'hagués pogut complementar amb una mínima informació de la procedència social i política d'aquest personal. Tanmateix un index toponímic —i inclús de matèries— hagués

arrodonit el valor descriptiu de l'apèndix.

Amb tot, la *Història de la Diputació de Girona* és un llibre que inexcusablement ha d'ésser a les prestatgeries dels investigadors i historiadors, i pensem que fins i tot ha d'interessar el gran públic, malgrat que el preu de venda no és precisament popular.

LLUÍS COSTA I FERNÁNDEZ

Edicions bilingües

Col·lecció

Òpera

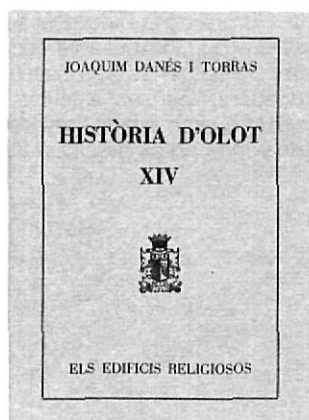
Ja és a la venda

6. *Così fan tutte*, de Wolfgang A. Mozart. Llibret de Lorenzo da Ponte. Traducció de Jordi Llovet. Estudi preliminar: «Sobre una representació integral de *Così fan tutte*, a Munic», de Richard Strauss.

PVP 795,— Ptes.

SUBSCRIBIU-VOS-HI: L'AVENÇ S.A., Consell de Cent, 278, 08007 - Barcelona. Tel.: 317 08 24. Fax: 317 08 93

Amb el patrocini del Consorci del Gran Teatre del Liceu.

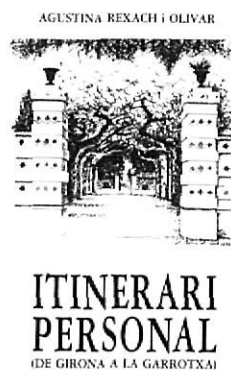
DANÉS I TORRAS, JOAQUIM. *Història d'Olot. XIV. Els edificis religiosos*. Col·lecció Pairal. Edicions Municipals, 47. Ajuntament d'Olot. Olot, 1989. 113 pàg.

El volum que us presentem conté dos capítols de la tercera part de la història dels edificis religiosos olotins: els referits a l'església parroquial de Sant Cristòfor les Fonts i l'església de Sant Andreu del Coll.

MARQUÉS, JOSEP M. *Arxiu Diocesà de Girona. Una etapa*. Col·lecció Sant Feliu. Centre d'Estudis Diocesà. Girona, 1989. 70 pàg.

Aquest nou títol de la col·lecció Sant Feliu es presenta fora de sèrie, ja que exposa la memòria de l'activitat que s'ha dut a terme a l'Arxiu Diocesà que és, en consonància, la memòria del treball de l'autor com a arxiver, des de 1980 a 1988. S'adjunten uns documents annexos amb la correspondència mantinguda durant aquests anys.

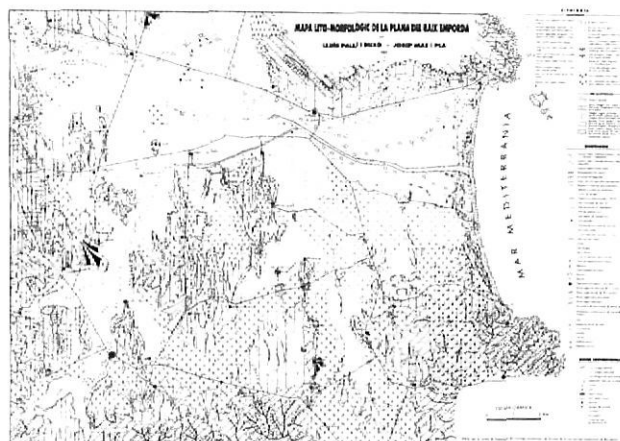
REXACH I OLIVAR, AGUSTINA. *Itinerari Personal (de Girona a la Garrotxa)*. Edimurtra. Olot, 1989. 125 pàg.

L'autora ens descriu un recorregut des de la seva Girona natal fins a terres garrotxines, curull de records de la infantesa i joventut. Amb un estil personal, intimista i evocador, anem coneixent la seva vinculació amb les dues comarques i la seva gent.

CAMPO I JORDÀ, FERRAN del. *Castells Medievals. 37 castells de la Garrotxa*. Guies del Patrimoni Comarcal, 5. ART-3. Figueres, 1989. 108 pàg.

La cinquena guia de l'esmentada col·lecció segueix el mateix esquema de les anteriors. Comença amb una abreujada ressenya històrica, descripció dels tipus de fortificacions i comentari general dels castells a la Garrotxa. A continuació, es detalla cadascun dels 37 edificis estudiats.

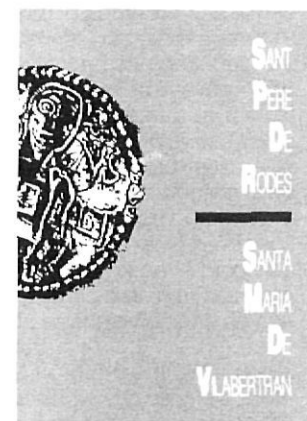
PALLÍ, LLUÍS; MAS, JOSEP. *Mapa lito-morfològic de la Plana del Baix Empordà*. Unitat de Geologia del Col·legi Universitari de Girona. Girona, 1989. E: 1/30.000

Comprèn l'àrea emmarcada entre les poblacions de Verges, la Bisbal, Begur i l'Estartit. En ella es cartografien els trets litològics i morfològics més destacats. Hi observem la plana, pròpiament dita, de l'era quaternària, i els relleus circumdants i interiors, de materials més antics.

CASASSA I FONT, NARCÍS. *Aproximació a la història de l'ensenyament a Sarrià de Ter. Segles XIX i XX*. Ajuntament i Escola d'Adults de Sarrià de Ter. Girona, 1989. 127 pàg.

La història de l'ensenyament a Sarrià de Ter, exposada en aquest volum, parteix de l'any 1842 amb l'inici dels estudis sarrianencs i la situació general de l'educació a finals del passat segle. Segueix amb la consolidació de l'ensenyament els anys 1900-1931, les Escoles Nacionals i les de la Generalitat de 1931-1939, i les noves escoles de 1939-1989. Parla, en cada època, dels edificis escolars i dels mestres que s'han anat succeint.

Sant Pere de Rodas i Santa Maria de Vilabertran. Diputació de Girona. Girona, 1990. 15 pàg.

Aquesta petita guia ens explica breument la situació i la història de les dues abadies. Les fotografies i els plànols de les esglésies, amb els seus claustres, perfilen gràficament la descripció dels llocs.